

XI. International Bonhoeffer Congress
27 JUNE - 1 JULY 2012 SIGTUNA SWEDEN

A Spoke in the Wheel

Reconsidering the Political in the Theology of
Dietrich Bonhoeffer

Het 11e Internationale Bonhoeffer Congres werd gehouden in Sigtuna, het oudste stadje van Zweden. Dietrich Bonhoeffer bezocht het tweemaal, eerst in 1936 met een groep van ong. 20 studenten en later, in 1942, op een geheime missie van de verzetsgroep waarvan hij deel uitmaakte. Bij deze laatste gelegenheid ontmoette hij de Anglicaanse bisschop George Bell om, via hem, de geallieerden op de hoogte te brengen van de aard van het verzet in Duitsland.

Het congrescentrum in Sigtuna is zeer mooi gelegen en biedt alle benodigde faciliteiten. Er waren ong. 140 deelnemers uit de hele wereld. Alle vijf de continenten waren vertegenwoordigd. De Nederlandse inbreng bestond uit zeven deelnemers van wie er twee een middagseminar verzorgden Gerard den Hertog met een lezing getiteld *Ethik als Antwoord auf die Erfolge Hitlers* en Hans Buurmeester met een lezing getiteld *The political and ethical Relevance of Bonhoeffer*.

Congresgebouw

Logo Sigtuna foundation

Daarnaast verzorgde Susanne Hennecke, lid van het Bonhoeffer Werkgezelschap Nederlandstalig - momenteel werkzaam als tijdelijk professor in Essen - een middagseminar met als titel *Alterität - Stellvertretung-programme: Eine gender-politische Lektüre van Bonhoeffers Christologie*.

Ook Meins Coetsier hield een middagseminar. Meins was ong. twee jaar geleden voor het eerst bij een vergadering van ons gezelschap. Hij promoveerde in 2011 met een studie getiteld *Etty Hillesum and the Spiritual Search; an analysis of the Diaries and Letters 1941 - 1943 in the light of Martin Buber, Emmanuel Levinas and Dietrich Bonhoeffer*. Hij stelde zijn dissertatie beschikbaar voor het archief van het Bonhoeffer Werkgezelschap, waarvoor hartelijk dank.

Op **woensdag 27 juni** werd om 20.00 uur het congres geopend door congresvoorzitter bisschop dr. Martin Lind (Linköping). Hij, en een aantal van zijn Scandinavische collega's, onder wie Prof. dr. Kirsten Busch Nielsen, Karina J. Kanden (beiden uit Denemarken) en Anders Jonåker (Zweden), hadden een belangrijk aandeel in de voorbereiding van het congres. Andere leden van het voorbereidingscommittee waren John Matthews (USA), Martin Hünecke (Duitsland), Prof. dr. Jurjen Wiersma (België) en Hans Buurmeester (Nederland).

Bisschop dr. Martin Lind

Prof.dr. Sven-Erik Brodd

Na de openingspeech van Dr. Martin Lind hield Prof. Dr. Sven-Eik Brodd van de universiteit van Uppsala een lezing getiteld *Sigtuna 1942. Structuring Factors in Political Ecclesiology*.

De openingsavond werd afgesloten met een welkomswoord van Dr. Alf Linderman, directeur van de Sigtuna Foundation.

Dr. Alf Linderman

Op **donderdag 28 juni** was het dagthema:

“Bonhoeffer’s Political Resistance”

Congreszaal

Na de morning devotions in de kapel van het congrescentrum hield om 09.00 uur Bisschop Prof.dr. Wolfgang Huber (Berlijn) een lezing met als titel *The Theological Profile of Bonhoeffer’s Political Resistance*.

Om 10.00 uur vervolgde Prof.dr. Jean Bethke Elshtain (Chicago) met een lezing getiteld *The Profile of Bonhoeffer’s Political Resistance from the Perspective of Political Science*.

De ochtendsessie werd besloten met een plenaire discussie over beide lezingen. 's Middags werd om 14.30 uur het congres vervolgd met de Seminar papers, waarvan er vier-en-veertig waren goedgekeurd. Op deze eerste dag kon men kiezen uit zestien onderwerpen.

's Avonds was er een optreden van het Uppsala Choir Allmänna Sång. Zij brachten “Nordic Songs” ten gehore.

Op **vrijdag 29 juni** was het dagthema:

"Bonhoeffer on Church, State and Civil Society"

Na de morningdevotions o.l.v. Jurjen Wiersma en Hans Buurmeester hield om 09.00 uur Prof.dr. Wolf Krötke (Berlijn) een lezing met als titel *Dietrich Bonhoeffers Verstandnis des Staates. Theologische Begründung - Praktische Konsequenzen - Reception in Ost und West.*

Om 10.00 uur vervolgde Victoria J. Barnett (Washington D.C.) met een lezing getiteld *Church, State en Civil Society.*

Hierna weer de gebruikelijke plenaire discussie over beide lezingen.

's Middags weer zestien seminar papers om uit te kiezen.

De dag werd 's avonds afgesloten met een toneelstuk getiteld *Dem Rad in die Speichen fallen.*

Congreszaal

Op **zaterdag 30 juni** was het dagthema

"How do We Live Responsibly?"

**Prof.dr. Nico Koopman en
Hans Buurmeester**

Na de morningdevotions hield om 09.00 uur Prof.dr. Nico Koopman (Stellenbosch, Zuid Afrika) een lezing met als titel *How Do We Live Responsibly?* Namens het Bonhoeffer Werkgezelschap Nederlandstalig mocht Hans Buurmeester deze plenaire bijeenkomst voorzitten. Om 10.00 uur was er weer de gebruikelijke discussie over de lezing.

Vanaf 11.30 uur tot 15.15 uur waren er - onderbroken door de lunch - de resterende seminar papers.

Om 15.15 uur was het tijd voor nieuws vanuit de diverse secties. De Duitse, Amerikaanse, Japanse, Braziliaanse en Nederlandse secties deden verslag van hun werkzaamheden.

Om 16.00 uur hield Prof.dr. Christiane Tietz (Mainz) de slotrede met als titel *Harvesting from the Congress*, waarmee zij een samenvatting gaf van het congres dat als zeer succesvol werd betiteld.

's Avonds was ter afsluiting een banquet georganiseerd waarbij Anders Wejryd, de aartsbisschop van Zweden en de schrijfster Yva Eggehorn als speciale gasten waren uitgenodigd. Bij deze gelegenheid kreeg Hans Buurmeester van Yva Eggehorn de Nederlandse vertaling van haar boek *Verantwoordelijk voor God; denken en doen van Etty Hillesum & Dietrich Bonhoeffer* aangeboden.

Tijdens het congres kon men het huis in Sigtuna, waar Bonhoeffer in 1942 een geheime ontmoeting met bisschop George Bell had, bezichtigen. De bovenverdieping van dit huis is nog in dezelfde staat als in 1942. De begane grond is tegenwoordig een touristenkantoor voor Sigtuna.

Huis ontmoeting Bonhoeffer - Bell

Kamer ontmoeting Bonhoeffer -Bell

Op zondagmorgen 1 juli werd het congres afgesloten met een Lutherse hoogmis in de kathedraal van Uppsala.

Bisschop dr. Martin Lind hield er de preek.

Na afloop werd er druk afscheid genomen en ging een ieder zijns/haars weegs.

Kathedraal Uppsala